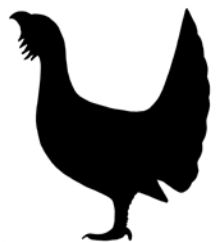

Petäjäveden Pitkälänvuoren tuulivoimapuiston metsojen soidinpaikka- selvitys 2021

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3
Raportista	3
Selvitysalueen yleiskuvaus	3
Työstä vastaavat henkilöt	4
Tutkimusmenetelmät	5
Epävarmuustekijät	6
Metsojen elintavoista	6
Tulokset ja päätelmät	6
Kirjallisuus	8

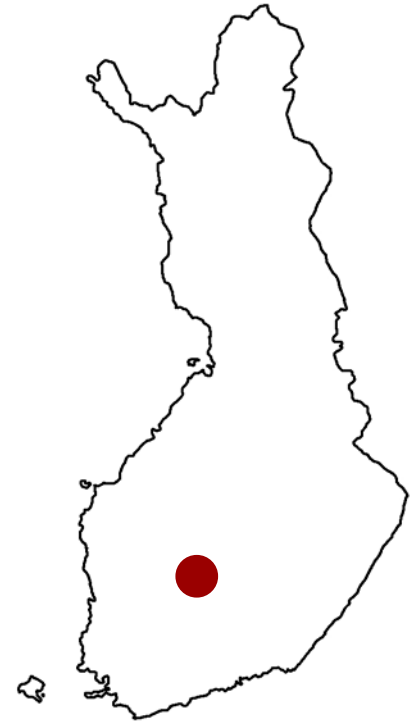
*Tähän raporttiin suositetaan viittaamaan seuraavasti:
Ahlman, S. 2021: Petäjäveden Pitkälänvuoren tuulivoimapuiston
metsojen soidinpaikkaselvitys 2021. Ahlman Group Oy.*

JOHDANTO

Tämä raportti esittelee Sweco Finland Oy:n Ahlman Group Oy:ltä Petäjäveden Pitkälänvuoren tuulivoimapuiston metsojen soidinpaikkaselvityksen tulokset, joiden perusteella voidaan arvioida voimaloiden mahdollisia vaikutuksia kyseiselle lajille sekä muille metsäkanalinnuille.

Pitkälänvuoren Tuulipuisto Oy tutkii Keski-Suomessa Petäjävedellä sijaitsevan Pitkälänvuoren alueen soveltumista tuulivoimatuotantoon. Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, kantaverkon liittymisasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä teistä.

Osana hankesuunnittelua toteutettiin metsojen sekä muiden metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys, jonka tavoitteena oli kartoittaa alueella mahdollisesti olevat soidinalueet.

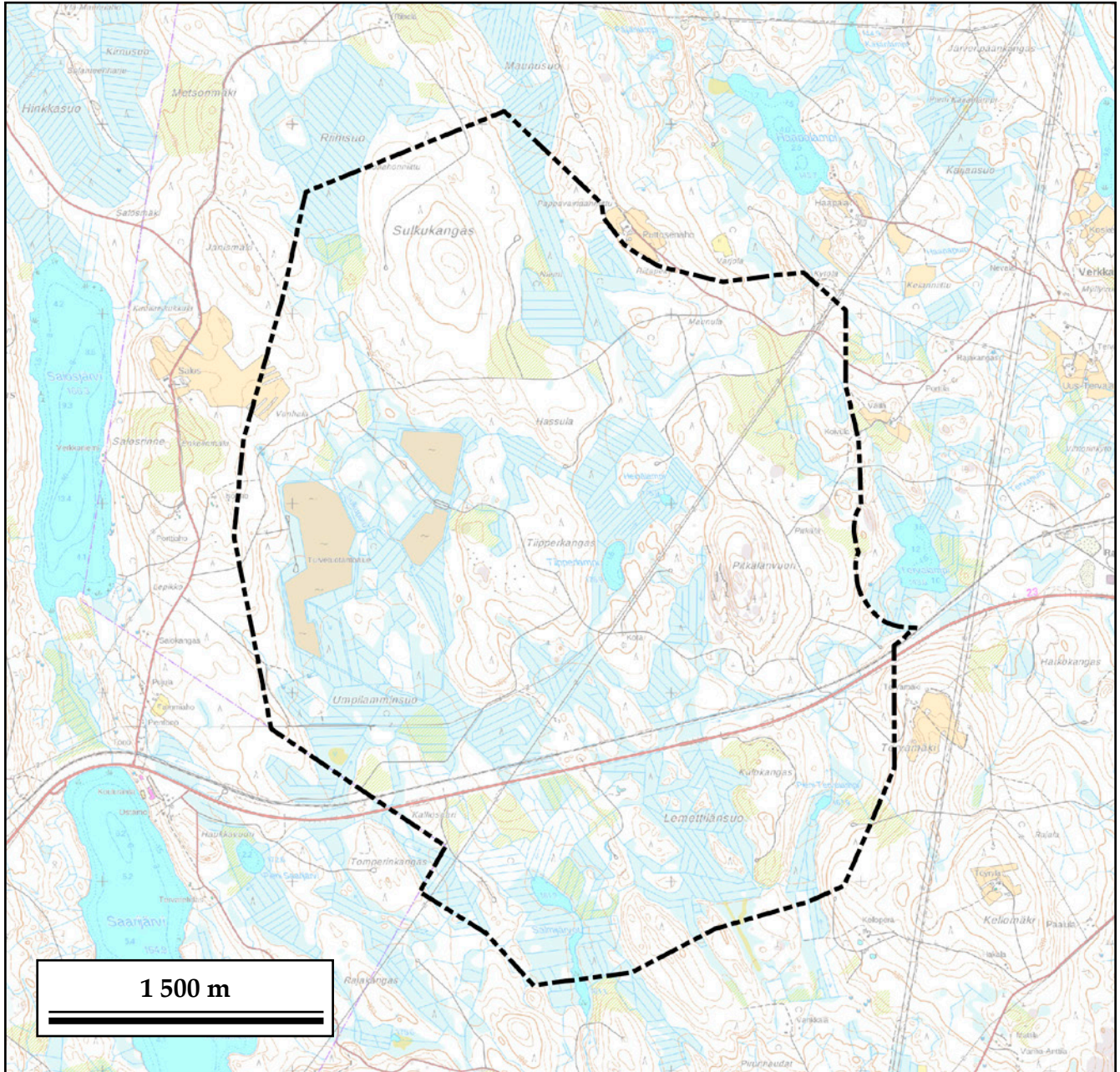
RAPORTISTA

Tässä raportissa esitetään huhtikuun aikana 2021 toteutetun metsojen soidinpaikkaselvityksen tulokset. Raportti käsittää yleis- ja pohjatietojen lisäksi kuvatut tutkimusmenetelmistä sekä inventointien tulokset.

SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Pitkälänvuoren suunniteltu tuulivoimapuistoalue sijaitsee noin neljä kilometriä Petäjäveden länsipuolella. Lähellä olevia paikkoja ovat itäpuolen Rautakylä, koillispuolen Verkkala ja länsipuolella Keuruun kunnan alueella olevat Salos- ja Saarijärvi.

Tutkimusalue on noin 1 200 hehtaarin laajuinen kokonaisuus, joka levittäytyy pohjoisosan Sulkukankaalta eteläosan Salmijärville sekä länsiosan Umpilammensuolta itäosan Pitkälänvuorelle (kuva 1). Kyseessä on metsäinen ja paikoin laajasti avohakattu alue, jossa on varsin suuria korkeuseroja Sulkukankaan ja Pitkälänvuoren vuoksi. Länsiosassa on turvetuotantoaluetta. Alavilla alueilla on runsaasti ojitettuja soita. Alueella on pienialaisia vesistöjä, kuten Tiipperlampi ja Heinälampi. Aluetta halkoo Keuruun ja Petäjäveden välinen Huttulantie (Vt 23).

Kuva 1. Tutkimusalue (musta katkoviiva). Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data 2021.

TYÖSTÄ VASTAAVAT HENKILÖT

Petäjäveden Pitkälänvuoren tuulivoimapuiston metsojen soidinpaikkaselvityksen maastotöistä vastasi Toni Ahlman, jolla on runsaasti kokemusta vastaavista inventoinneista. Raportoinnista vastasi luontokartoittaja Santtu Ahlman.

TUTKIMUSMENETELMÄT

Metsojen soidinpaikkoja inventoitiin Metsoparlamentin (www.metsoparlamentti.fi) virallisen ohjeistuksen mukaan. Maastotyöskentelyssä inventoitiin kävellen tutkimusalueen kaikki soidinpaikoiksi soveliaat kohteet sekä useita muita kohteita. Maastotyöt tehtiin lumiseen aikaan 6.4., 8.4., 12.4., 13.4 ja 15.4. Lumiseen aikaan oli mahdollista kartoittaa hyvin jälkiä. Lisäksi tehtiin erillinen käynti soitimen huippuaikaan aamuyöstä alkaen 30.4. Maastotyöt ajoitettiin noin kello 4.00–14.00 väliselle ajalle. Inventoinnit tehtiin riittävän hyvällä säällä, jolloin tuuli on ollut riittävän tyyni yksilöiden havaitsemiseksi soitimen huippuaikana.

Maastoinventoinneissa tarkastettiin kohteita seuraavasti:

- Yhtenäiset, yli kymmenen hehtaarin metsäalueet
- Vanhat ja luonnontilaiset havumetsät, joissa puustorakenne harva ja maastoeroja
- Rämeitä reunustavat metsät
- Myös yli 30-vuotiaat ensiharventamattomat männiköt

Karttapohjille merkittiin seuraavat havainnot:

- Kävely- ja muut jäljet
- Siipien vetämisjäljet
- Hakomismännyn ja ruokailupuut
- Jätökset
- Havaitut yksilöt
- Päiväreviirit
- Varsinaiset soidinpaikat

Käytännössä inventointien aikana pyrittiin tarkastamaan kaikkien soveliaiden kohteiden lumijäljet, jotta mahdolliset soidinalueet voidaan haarukoida tarkemmin tai poissulkea. Erityistä huomiota kiinnitettiin lumipaikoilla siipien vetojälkiin, sillä ne liittyvät oleellisesti soitimeen. Yksittäistä jälkeä ei kuitenkin voida tulkita soidinalueeksi. Lisäksi siipijälkiä voi löytää myös koiraan päiväreviiriltä, joka on soidinpaikan läheisyydessä. Soidin huipentuu huhtikuun lopulla ja toukokuun alussa, jolloin alueella tehtiin viimeiset tarkastusinventoinnit.

Metsoinventointien yhteydessä kartoitettiin myös muita metsäkanalintuja, joiden soidinkausi ajoittuu varhaiskeväälle. Tällaisia lajeja ovat teeri, pyy ja riekko. Riekkoja atrapointiin soveliailla paikoilla pöllöselvityksen yhteydessä yöllä 24.–25.2., 8.–9.3. ja 16.–17.3. (Ahlman 2021).

EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Metsojen soidinpaikkakartoituksien epävarmuustekijät liittyvät tyypillisesti lumettomaan aikaan tehtyihin inventointeihin, jolloin esimerkiksi siipienvetojälkiä ei voi löytää sulaneilta paikoilta. Tällöin uloste- ja hakomispuulöydöillä saadaan kuitenkin arvioitua lajin esiintymistä ja tehtyä lopullinen tarkastus soidinaikaan. Maastokartoitukset ajoitettiin aikaan, jolloin oli hyvin runsaasti lunta. Tehtyjen jälkihavaintojen perusteella toteutettiin soitimen huippuaikaan hyvissä sääolosuhteissa tarkastuskäynnit, joten epävarmuustekijöitä pidetään vähäisinä. Soidinalueet saattavat kuitenkin vaihdella vuosien välillä muun muassa hakkuutöiden seurauksena.

METSOJEN ELINTAVOISTA

Metso on suurin metsäkanalintumme, joka suosii elinpiirinään tyypillisesti luonnontilaisia ja vanhoja havumetsiä. Se on varsin paikkauskollinen laji, jonka on todettu rengastusaineistojen perusteella siirtyneen yleensä korkeintaan alle kymmenen kilometrin matkan (Saurola ym. 2013). Suurimmat tunnetut siirtymät ovat kuitenkin peräti 52, 45 ja 26 kilometriä, mutta tällaiset ovat hyvin poikkeuksellisia.

Metso pariutuu ryhmäsoitimella, jossa on muutama koiraslintu parittelemassa useiden naaraiden kanssa. Soidinpaikka on lajin kannalta tärkeä osa sen elinympäristöä, ja se on elinehdon vakaalle metsäkannalle. Soidinalan laajuus riippuu sitä käyttävän yksilöiden lukumäärästä, minkä vuoksi se voi vaihdella muutamasta hehtaarista jopa kymmeneen hehtaareihin.

Suomen tuorein kannanarvio on 250 000 paria (Saurola ym. 2013), mutta laji on taantunut merkittävästi eteläisestä Suomesta.

TULOKSET JA PÄÄTELMÄT

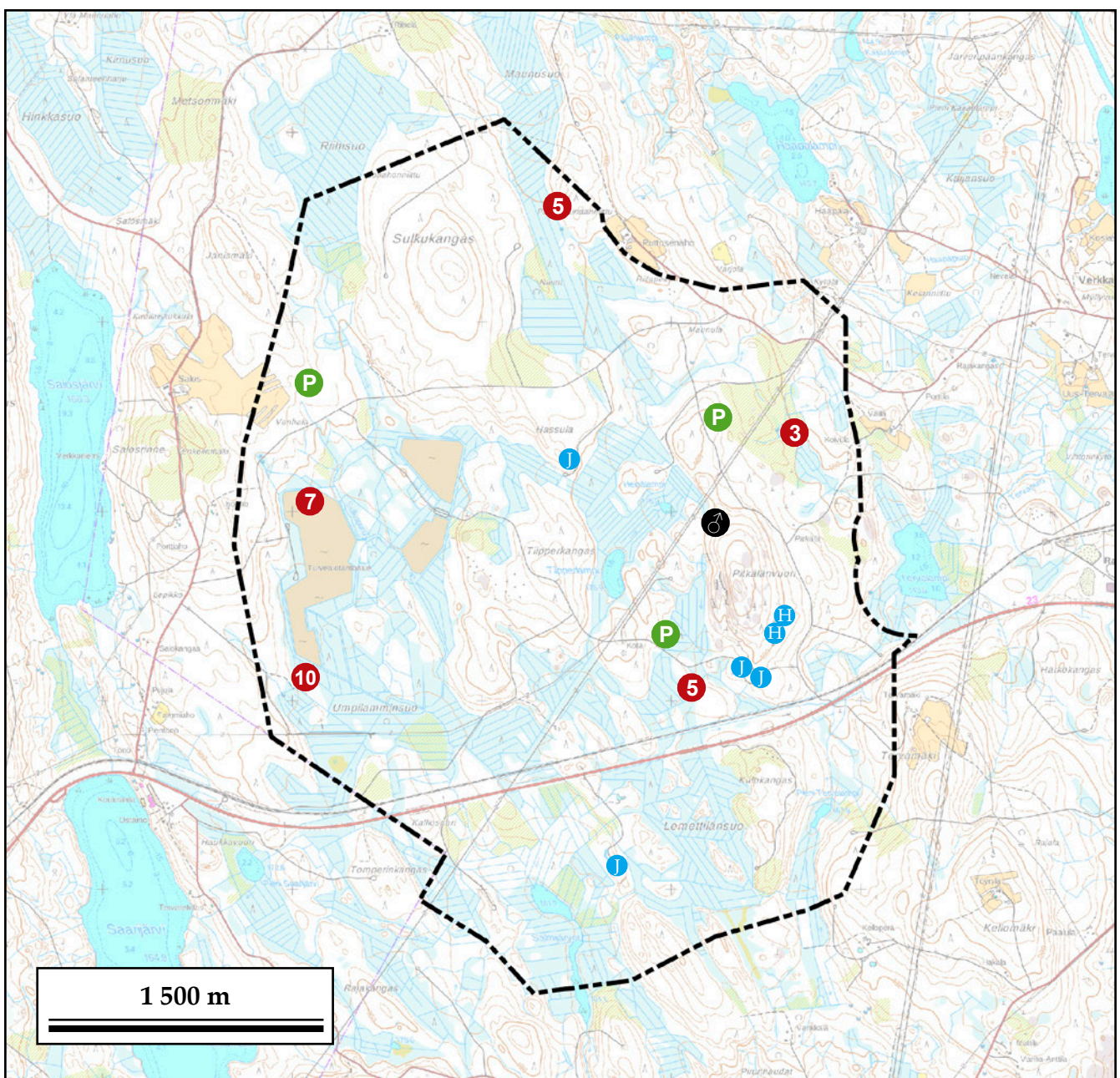
Maastoinventointien aikana metsoihin viittaavia havaintoja tehtiin niukasti. Pitkälänvuoren etelälaidalla havaintoja kertyi eniten, sillä sieltä löydettiin kaksi hakomispuuta ja tien lähellä nähtiin jälkiä sekä jätöksiä (kuva 2). Ainoa näköhavainto koskee koirasyksilöä Pitkälänvuoren pohjoispuolella. Muualta hankealueelta löydettiin vain kahdet jäljet. Viimeinen tarkastusinventointi kohdennettiin erityisesti Pitkälänvuoren alueelle, mutta soidinta ei kuitenkaan ollut. Todennäköisesti soidinpaikka sijaitsee hankealueen ulkopuolella.

Teeriä havaittiin soitimella viidessä paikassa 3–10 yksilöä (kuva 2). Soidinpaikat olivat turvatuotantoalueella, hakkuilla ja ojitetulla soilla. Luonnontilaisten avosoidinpaikkoja ei alueelta löydetty, sillä käytännössä kaikki suot on ojitettu. Lajille kelpaa soidinpaikoiksi edellä kuvatut vaatimattomat elinympäristöt

Pyiden reviiirejä löydettiin kolmesta paikasta (kuva 2). Kokonaisuutena metsäkanalintujen määrä oli melko vähäinen.

Selvityksen perusteella hankealueella tehtiin metsojen mahdolliseen soidinpaikkaan viittaavia havaintoja ainoastaan Pitkälänvuoren eteläpuolelta, mutta tarkastuskäynnillä soidintavia lintuja ei kuitenkaan havaittu. Lisäksi teeriä havaittiin soidintamassa niin turvetuotantoalueella, ojitetuilla soilla kuin hakkuualoilla. Näin ollen erityisiä maankäyttösuosituksia ei voida antaa kummankaan lajin osalta, sillä teerien soidinpaikat vaihtelevat usein vuosittain.

Kuva 2. Kanalintuihin liittyvät havainnot. Havaitut metsoyksilöt on kuvattu symbolein ♂ = koiras, J = jälki/jätös, H = hakomispuu. Soidintavien teerien yksilömäärät on esitetty punaisiin palloiin. Pyyhävainnot on vihreällä pallolla (P). Pohjakartta: Maanmittauslaitoksen avoin data 2021.

KIRJALLISUUS

Ahlman, S. 2021:

Petäjäveden Pitkälänvuoren tuulivoimapuiston pöllöselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

Helle, P., Lindén, H., Aarnio, M. & Timonen, K. 1999:

Metso ja metsien käsittely. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 20.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M. (toim.) 2019:

Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019.

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Jakobsson, N. (toim.) 2008:

Ympäristön- ja luonnonsuojelu 2008. Lakikokoelmat. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Metsoparlamentti:

Kuinka löydän metsojen soidinpaikan?

26.4.2021 <<http://www.metsoparlamentti.fi/Soidinpaikkaesite.pdf>>.

Saurola, P., Valkama, J. & Velmala, W. 2013:

Suomen Rengastusatlas. Osa 1. Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. Helsinki.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004:

Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa.

Suomen Ympäristö 742. Ympäristöministeriö.

Söderman, T. 2003:

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Santtu Ahlman
Toimitusjohtaja
Ahlman Group Oy

